

Schweitzer Ferenc (1939–2023)

Mély fájdalommal és megrendüléssel tudatjuk, hogy Schweitzer Ferenc, az MTA Földrajztudományi Kutatóintézetének (FKI) korábbi igazgatója, a Pécsi Tudományegyetem Földrajzi Intézetének professzora, a Szent István Tudományos Akadémia rendes tagja, a magyar geomorfológia és negyedidőszak kutatás meghatározó képviselője 2023. március 6-án, életének 84. esztendejében elhunyt.

Schweitzer Ferenc 1939. október 5-én született Nyitra–Pozsony vármegyében, a ma Szlovákiához tartozó Nagyfödemesen. Az 1947. évi kitelepítést követően iskoláit már Magyarország mai területén végezte. Felsőfokú tanulmányait Szegeden kezdte meg, de egyetemi diplomáját 1966-ban már az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerezte meg, majd ugyanebben évben csatlakozott az MTA FKI kollektívájához. Tudományos pályafutásának főbb állomásai közé tartozik ez egyetemi doktori (1982, ELTE), a földrajztudományok kandidátusa (1984, MTA), valamint a földrajztudományok doktora (1993, MTA) tudományos fokozatok megszerzése. Schweitzer Ferenc ezt követően, 1996-ban habilitált a Pécsi Tudományegyetemen, ahol ettől az évtől egyetemi tanárrá nevezték ki. Már az MTA FKI igazgatójaként 2002-ben a Szent István Tudományos Akadémia rendes tagjává választotta. Székfoglaló előadását *Az élet lehetőségei a Marson* címmel tartotta meg.

Schweitzer Ferenc tudományos munkássága a természetföldrajz széles spektrumát fedte le. A geomorfológia és környezetkutatás kapcsán nemcsak azok elméleti megalapozása, de az árvíz szabályozás megújítása, a belvizek elleni védekezés lehetséges módzatai is foglalkoztatták. A geokronológia, neotektonika, valamint a késő kainozoikum éghajlatváltozásaival kapcsolatban a jégkorszakok kialakulásának törvényszerűségeit kutatta. Az alap kutatásokon túl a hazai geográfia művelői közül magasan kiemelkedett a természetföldrajz alkalmazott kutatásként való művelésében. Ezek között is hangsúlyosan szerepelt a Paksi Atomerőmű telephely földrajzi adottságainak hatályos jogszabályokhoz igazított leírása, a kis- és közepes aktivitású, radioaktív hulladékok elhelyezéséhez és azok telephely biztonságához kapcsolódó földrajzi kutatások módszertanának kidolgozása és irányítása, valamint a nagyberuházások és veszélyes hulladékok telephely-kiválasztása földrajzi feltételrendszerének kidolgozása. Tudományos kutatásainak eredményeként csaknem négyszáz tudományos publikációja, többek között 21 szakkönyve, monográfiája jelent meg.

Schweitzer Ferenc tudományos munkásságának elismeréseként számos állami és szakmai kitüntetésben részesült: Munka Érdemrend Ezüst fokozata (1987); Lóczy Lajos Érem (1995); Vitális Sándor szakirodalmi nívódíj (2003); Prinz Gyula díj (2004); Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztje (2004). Schweitzer Ferenc 1995–2002 között az INQUA Magyar Nemzeti Bizottság elnöke, 1995–2005 között a Kárpát–Balkán Geomorfológiai Bizottság titkára, a

Hidrológiai Társaság, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat és a Magyar Földrajzi Társaság tiszteleti tagja (2001-) volt.

Schweitzer Ferenc nemcsak kutatóként, de az Intézet vezetőjeként is példát mutatott. 1988-tól az MTA FKI egyik tudományos osztályvezetője, 1993-tól igazgatóhelyettese, 1997 és 2009 között pedig igazgatója volt.

Schweitzer Ferenc az MTA FKI vezetésén túl az egyetemi életben, a tudományos utánpótlás nevelésben is fontos szerepet játszott. A Pécsi Tudományegyetem Földrajzi Intézetének professzoraként az alap- és mesterszakos hallgatók oktatói-kutatói munkássága révén sajátíthatták el a természetföldrajz legkorszerűbb kutatási módszertanát, ill. elméleti alapjait.

A Szent István Tudományos Akadémia megalakításának ünnepi centenáriumi ülésén, 2015. december 15-én *Új folyamszabályozás mint nemzetbiztonsági kérdés Magyarországon* címmel tartott előadást. Amíg egészsége engedte, rendszeresen részt vett Akadémiánk felolvasó ülésein. Személyiségére a közvetlenség, a segítőkészség volt jellemző. Emlékét tisztelettel és kegyelettel megőrizzük!

Kocsis Károly – Barna Gábor
a Szent István Tudományos Akadémia tagjai